

ljamo 50 do 60 milijonov litrov mleka. Po naših mlekarnah se predelava letno morda kakih 15 milijonov litrov mleka v mlečne izdelke in morda ravno toliko v domačih obratih. Vsa ostala množina in to je gotovo preko 100 milijonov litrov pa se ne baš pametno porablja, največ kot krmo za prašiče. Ako računamo liter mleka v predelanem stanju samo po 2 Din, bi dobili za to odvišno mleko, ki zdaj pravzaprav ničesar ne vrže, celih 200 milijonov dinarjev več, s povzdigo živinoreje in zboljšanjem naših travnikov in gnojišč pa bi se ta dohodek še lahko neizmerno povečal. V teh številkah se torej zrcali važnost mlekarstva na Slovenskem.

Seveda bi bilo potrebno baš zdaj, da se ustanovitev novih mlekarn izvrši po gotovem načrtu. V hribovitih krajih, kjer se ne more vršiti nabiranje mleka z vozmi, bi kazalo ustanavljati manjše mlekarnice, a te bolj gosto zasejati; v dolini pa, kjer imamo dobra prometna sredstva in kjer dovoz in zbiranje ne dela takih težkoč, pa bi morale obstojati večje mlekarnice. Velike važnosti bi bilo, če bi obstojala za vsa ta podjetja, še neka centrala, ki bi vodila prodajo vseh teh proizvodov, ker bi se s tem dosegle ugodnejše cene ter prihranilo mnogo po stroškov.

NEKAJ NOVEGA ZA KMETOVALCA.

Pred nedavnim časom je postavila tvrdka Maks Weiss nov parilnik za kladjo na trg, katerega si lahko vsled razmer nim nizkim cenam preskrbi vsak kmetovalec v svrhu izboljšanja svojega kmetijstva. Že dolgo časa je v kmetijstvu obstojala potreba pa univerzalnem kotlu, ki ne bi služil samo za kuhanje kladje, ampak tudi za kuhanje žganja, izparivanje sodov, da, celo za kuhanje perila.

Zdaj pa se je zgoraj imenovani tvrdki posrečilo na podlagi mnogovrstnih izkušenj in sodelovanjem mnogih odličnih strokovnjakov sestaviti »WEMA« kotel, ki pomeni danes na trgu posebno novost ter si je pridobil že splošno priljubljenost.

Slednja okolnost ima svojo vzrok v prvi vrsti v tem, da je kotel izdelan iz zgolj čiste in masivne bakrene pločevine in da uporabi malo gorilnega materiala, kar moramo zaznamovati kot posebno gospodarsko prednost.

Ravnanje s kotlom je olajšano s tem, da ga lahko obrnemo, s čimer je tudi prihranjeno delo zajemanja.

Tu opisani parilnik za kladjo je zakonito zavarovan z varsteno znamko — »WEMA« in vsakdo si ga, ne da bi ga moral kupiti, ogleda v trgovini v Mariboru, Trg Svobode 1.

Ker uživa tvrdka vsled svojih znanih trgovskih zvez dober glas, zato se lahko vsakemu kmetovalcu nasvetuje nakup takega kotla.

**Nabirajte naročnikov
za naš mladinski list
„Naš dom“!**

DOPISI

Sv. Duha na Ostrm vrhu. Podpisani preklíčem vse žalitve in trditve, ki sem jih izrekel napram gospodu Mihaelu Zeleznik, gostilničarju pri Sv. Duhu, ter obžalujem! — Krampl Iv., župan, Gradišče.

Ruše. Roparji, ki so pred letom izropali našega poštnega sela, ko je nesel preko 30 tisoč Din k večernemu vlaku, so v decembru stali pred mariborsko poroto in prejeli zaslužen plačilo. Napadalec je bil obsojen na tri in pol, ostala dva pa vsak na tri leta ječe in na povrnitev vseh stroškov. Upamo, da bo sedaj naš kraj pred podobnimi napadi dalj časa varen. — V soboto pred novim letom smo spremili k večnemu počitku znanega slovenskega rodoljuba Jožefa Sernc, veleposestnika na Smolniku. Pokojnik je bil velik dobrotnik revežev in cerkve; kadar je delil miloščino, je to delal po Gospodovih besedah, da naj ne ve desnica, kaj dela levica. Dobri Bog mu bodi bogat plačnik! — Ravno na Novega leta dan pa smo položili v prerani grob vzglednega mladeniča Konrada Godec, predsednika tukajšnjega orlovskega odseka. Bil je tih, skromen, delaven in značjen fant. Zadel ga je kap, in ko je še pri popolni zavesti pobožno prejel sv. zakramente za umirajočca, je po dveh dneh bogu vdano preminul. Na njegovi zadnji poti so ga spremljali štirje duhovniki, razen članov domačega orlovskega odseka še odposlanci orlovske podveze iz Maribora s praporom, Orli iz Št. Lovrenca na Pohorju in dolga vrsta drugih prijateljev in znancev. Naj v miru počiva!

Goraja Sv. Kungota. Umrlo je po štirih letih mukopolne bolezni gospod Mihael Cilenšek v starosti 72 let, posestnik v Vrtiču. Bil je 13 let župan in dolgoletni naročnik »Slovenskega Gospodarja« in drugih koristnih slovenskih časopisov. Kako je bil priljubljen, je pokazal njegov pogreb. Udeležilo se je pogreba veliko občinstva, med njimi tudi finančarji od Sv. Križa, požarna bramba in orožniki od Sv. Jurija ob Pesnici. Zapustil je žalujočo ženo in 5 preskrbljenih otrok. Bodí mu zemlja lahka in naj v miru počiva!

Sv. Andraž v Slov. gor. Drzna tatvina se je pretekla dni izvršila v hiši Franca Ljubec v Drbetincih. Vkljub temu, da so usodni večer domači bedeli do polnoči, so tatovi iz hleva ukradli lepega mrjasca in še 12 veder pšenice. Pri bilženjem sosedu Janezu Druzoviču pa so ukradli veliko, nepremočljivo plahto, s katero je bil pokrit mlatični motor. Sploh se zadnji čas dogajajo neprestano večje in manjše tatvine, zato se pripravamo orožnikom, da ne izgubijo paznega očesa za vso tukajšnjo okolico. — Spoštovana družina Nedeljko Janec in Ana v Vitomarcih sta oskrbela ličen občestni križ ob križišču cest k farni cerkvi in sosednjemu Sv. Antonu. V gostoljubni hiši zbrani znanci so ob tej priliki nabrali 40 Din za Dijaško kuhinjo v Mariboru. — V isti namen so na gostiji Toš Janko in Lovrenčič Nežika darovali bratje neveste 50 Din. — Naša dekleta so se kaj lepo izkazala pri letošnji agitaciji za »Slovenskega Gospodarja«, pridobila so nad 50 novih naročnikov. Pohvalite še vi, gospod urednik, njihovo požrtvovalnost! — Andraževski sejem je bil obiskan še precej dobro, to se pravi, živine se je še privedlo, pa resnih kupcev je manjkalo in tako smo prisiljeni peljati živino v Ptuj kar pa pomenja za nas veliko izgubo časa.

Spuhlja. Naznanjamo občinstvu, da je po kratki bolezni se preselila na drugi svet naša dobra mati in gospodinja Jedert Bolcar v starosti 76 let. Umrlo je dne 9. januarja, pogreb je bil dne 11. januarja. Vsem, ki so se udeležili njenega pogreba, najlepša hvala. Bog ji daj večni mir in pokoj, naj ji večna luč sveti, naj v miru opčiva!

Ormož. Statistika za leto 1928: Rojenih 87,

50 dečkov, 37 deklic, nezakonskih 15, v sili krščeni 3, mrtvorojen nihče, od vseh jih je do zdaj umrlo 6. Umrlo jih je 77, moških 50, žensk 27. Naglo jih je umrlo 10. Oklicev je bilo 29, porok 19, svetih obhajil 14.300.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Pred nekaj tedni smo na tem mestu poročali, da imamo nekaj ptičkov, ki mislijo, da ne sme nobena nedelja in noben praznik miniti brez pretepa. Ob vsaki priliki si kažejo zobe kot hudi psi in si z noži puščajo kri. Nekateri izmed njih je sedaj začela zaslužena kazen. V zaporu premišljujejo o surovem junaštvu, nad katerim se zgraža vsa župnija. Še boljša kazen bi bila za take pretepače, ako bi jih orožniki v nedeljo po maši pripeljali k cerkvi in bi jim tam pred zbranim ljudstvom odmerili kakih 25 prav gorkih na zadnjo stran. To bi jih morda izučilo. — Kerkova mladina je preteklo nedeljo nastopila v društveni dvorani v Remčevo dramo: »Užitkarji« Igra ni dosegla zaželjenega uspeha. Zadnji čas se po Sloveniji sploh mnogo igra, posvečati pa je treba pozornosti temu, kako se igra. — Pretekli teden smo imeli pri Miklavžu neznosno zimo. V soboto zjutraj je padla temperatura na — 24 stopinj C. Mraz je bil tako velik, da so ptički zamrzovali. Mnogo so trpela tudi ušesa. Otroci so na potu v šolo tako prezebali, da so jokali radi bolečin, katere je povzročil mraz.

Gajšovec. Pred par meseci se je razširila po vasi novica, da se ustanovi prostovoljno gasilno društvo, za kar se je tudi dne 5. novembra m. l. sklical ustanovni shod, na katerem se je izvolil pripravljalni odbor. Dne 23. decembra m. l. je imelo društvo ustanovni občni zbor, na katerem je bil izvoljen odbor. Dne 6. januarja t. l. je imel odbor svojo prvo sejo, na kateri si je začrtal svojo smernico delovanja društva v tekočem letu. Bog daj temu prepotrebemu društvu uspeh!

Stoperce. Stoperčani imamo hranilnico in posojilnico, katera je že preteklega leta meseca septembra doživela 20letnico svojega rojstva. Ker tega svojega doživljanja ni obhajala s kako slovesnostjo, zato se tudi ni z njim takrat okoli hvalila. Ustanovitelj in tudi dokaj let voditelj naše hranilnice in posojilnice je bil rajni gospod župnik Keček. Za gospodom Kečkom je vodil zavod tudi že rajni gospod župnik Širec. Oba rajna gospoda ostaneta naši za drugi in tudi župljanom nepozabnega spomina. Kljub smrti tako dobrih gospodov načelnikov pa je ostal naš denarni zavod še naprej pri življenju. Pa ne samo pri življenju, temveč napreduje in stoji trdno. Kdor bi tega ne verjel, pa naj pride ob uradnem dnevu v urad in pokazalo se mu bo revizijsko poročilo iz preteklega leta 1928, v katerem se nahaja med drugimi tudi stavek: »Gmotno stanje posojilnice je jako ugodno!« Zatorej domačini in tudi sosedni okoličani, vsi svoje prihranke naložite le v domačo posojilnico, v katero lahko shranete od enega dinarja pa do največjega kupa jurjev. Ni vreden se domačina imenovati tisti, ki radi pol odstotka obresti trepeče s svojim prihrankom po pet ur daleč v mesto. On ne pomisli, da s tem tuja podpira, od katerega bo malo ali nič prejel. S tem, da vloži denar v domači zavod, podpira svojega sosedo, kateri vsled tega lažje pride do potrebnega denarja, in pa tudi morebitni čisti dobiček ostane v domačem kraju. Zatorej le vsi svoje prihranke v domačo posojilnico, katera vam nudi največjo varnost, ter vam hoče vaše vloge obrestovati tako visoko, kakor vsak drugi pošteni denarni zavod. Pa še eno željo ima naša hranilnica in posojilnica. Ta želja je, da bi v kratkem času prišla do lastne hiše. Odkar nima več že prej imenovanih voditeljev, čuti to potrebo vedno bolj. Zato pa ni obhajala svoje 20letnice združeno s kako slovesnostjo, ker štadi v ta namen, čeravno ima že precejšen rezervni fond.

Št. Ilj pri Velanju. Gospodu dopisniku v zadnji številki »Slovenskega Gospodarja« sporoča načelstvo Raiffeisenove posojilnice v pojasnj-

o, da je res rabilo tisto jamo pri Šoli lanske eto kot apneno jamo. Jama je bila tam že po-
reje in ker je bila ravno prazna in jo je po-
sojilnica nujno potrebovala, je načelnik na-
prosil gospoda šolskega upravitelja, če sme
posojilnica za par mesecev spraviti nekaj apna
y dotično jamo. Za uslugo je obljubil, da bode
posojilnica dala jamo na svoje stroške zasuti.
Ko je posojilnica apno porabila in hotela jamo
jasuti, se je načelniku reklo, da se bo jama
opet rabila za apno za šolo. Valed tega je ja-
na ostala nezasuta. — Načelnstvo Raiffaisenove
posojilnice v St. Lju pri Velenju.

Vojnik. V nedeljo, dne 6. t. m., smo položili
y hladni grob daleč okrog znanega in zelo pri-
jubljenega Alojzija Filaa, posestnika na Kob-
eku, rojenega dne 1. junija 1889. V torek, na
ovega leta dan, je bil še pri rani sv. maši,
kjer je svojim znancem in prijateljem podal
rloko z željo srečnega in veselega novega
eta. Takrat pač nikdo ni mislil, da se bo čez
kratkih pet dni zgrnila nanj že blagoslovljena
jemlja našega mirodvora in da se je takrat
d nas tudi poslavljal. Nobeno oko izvanredno
rellike množice ljudstva ni ostalo nesolžno še
lasti ob prekrasnem govoru preč. gospoda de-
tana, katerega je imel ob prerano odprtem
grobu pokojnika, kjer se je spominjal njego-
ih vrlin v zasebnem kakor tudi v javnem živ-
ljenju, ter nas končno potolažil z besedami:
»Ne žalujte kakor tisti, kateri ne upajo na zo-
jetno svidenje! Počivaj v miru ljubi in nez-
ozabni Lojze!

Sv. Jurij ob južni žel. V nedeljo, dne 30. de-
jembra 1928 smo spremljali k večnemu po-
tiku najstarejšega človeka naše obširne žup-
nije Vida Brglez, užitarja iz Pešnice, ki je do-
kakal izredno visoko starost 99 let. Vzgojil je
jina duhovnika, ki pa je kmalu podlegel vsled
neozdravljive jetike. — Oklicanih je bilo v mi-
šulem letu v naši župniji 54 parov, poročenih
pa je bilo 34 parov. Rojenih je bilo 108 in umr-
o jih je 59.

Šmarje pri Jelšah. Z novim letom je pri do-
mači župnijski cerkvi nastopil službo cerkov-
nika Jožef Novak. On je sin cerkovnika in po-
sestnika podružnice sv. Roka. Z mladostnim
javdušenjem se je oprijel dela. Kot člani kat.
organizacij, katerih ud je tudi Jože, mu žel-
mo obilo sreče! — Igra »Bele vrtnice«, katero
je priredil orlovski odsek v nedeljo, dne 6. t.
m., je sijajno izpadla. Dvorana Katliškega do-
ma je bila do zadnjega kotička napolnjena.
— Mladina, le tako naprej! Ne strašite se na-
sprotnikov, ne njih podlega obrekovanja. Le-
pa in čista naj ostane Vaša cesta, po kateri
itopate s svojim mladostnim korakom. In ti

dobra šmarska mladina boš s svojim pošte-
nim in energičnim delom izvojevala častno
zmago svojim čistim in jasnim idealom, ka-
tere s toliko vnemo in neustrašenostjo zasto-
paš. Želimo v kratkem zopet kaj snakega. —
»Šmarčan iz tujine«, oglaš se še kaj! Tvoji
Orli Te pozdravljajo z: Bog Te živi!

Veliki Kamen. Umril je tukajšnji veleposest-
nik, gostilničar in dolgoletni šupan Ivan Šer-
bec. Pogreb se je vrtil ob ogromni udeležbi v
torek, dne 15. januarja. Blagemu pokojniku
bodi ohranjen časten spomin, žalujoči rodbini
naše sožalje!

„Slovinci v desetletju 1918 — 1928“.

Po naročilu gospoda univerzitetnega
profesorja dr. Lukmana opozarjam vsa
naša prosvetna društva na ta zbornik
znanstvenih razprav, ki ga je pod gor-
njim naslovom izdala pred kratkim
Leonova družba v Ljubljani v proslavo
desetletnice obstoja naše države. Zbor-
nik predstavlja bilanco, prikaz našega
javnega življenja v zadnjih desetih let-
tih na kulturnem, gospodarskem in po-
litičnem polju. Knjiga obsega 33 stro-
kovnih razprav iz vseh panog našega
javnega življenja, o Slovencih izven na-
še države, zgodovino prevrata, o ustavi
(sedaj je sicer razveljavljena) naše dr-
žave, o naših oblastih, o političnih stran-
kah, o združništvu, o našem gospodar-
stvu, o naši književnosti, umetnosti, o
šolstvu, časopisju, glasbi, gledališču i.
t. d., sama vprašanja, katerih poznanje
spada k splošni izobrazbi. Zbornik nudi
torej našim prosvetnim društvom ogro-
mno zakladnico, iz katere naj bi preda-
vatelji zajemali snov za svoja predava-
nja. Pa tudi posamezniki bodo posamez-
nim člankom lahko z razumevanjem
sledili, ako jih sami preberejo. Tiskana
je knjiga v obliki velikega formata, stan-
e pa zaenkrat nevezana 180 D, v plat-
no vezana 200 Din, ako se naroči pri za-

ložnici (Leonova družba, Jugoslovanska
tiskarna, Ljubljana) do dne 10. marca.
Po tem terminu se bo cena zvišala. Cen-
na za knjigo, ki obsega 776 strani, ni-
kakor ni visoka. Plačuje se lahko tudi
v treh obrokih. Društvene knjižnice bo-
do ta zbornik težko pogrešale. Pa tudi
posameznikom ga priporočam! Knjiga
nas častno predstavlja sosednim nara-
dom. Na taka dela smo Slovenci lahko
ponosni. — M. M.

ZA RAZVEDRILO

Obljuba. Gospod župnik opozori ne-
kega delavca, rekoč: »Slišal sem, da vi
s svojo ženo skrajno grobo ravnate! To
je prav grdo, to je greh. Ali mi obljubi-
te, da si tega nikdar več ne predrzne-
te?« — Mož: »Obljubim, gospod župnik,
obljubim! Pa kdo neki vam je to pove-
dal?« — Župnik: »Vaša žena sama.« —
Mož: »Čakaj, prideš mi v pest!«

Katehet: »No ti zaspani Tonč, povej
mi, koliko časa sta bila Adam in Eva v
raju srečna in zadovoljna?« — Tonč se
je odrezal: »Dokler niso dozorela jabol-
ka!«

Franček pijanček je slišal v cerkvi,
kaj vse se mora mladina učiti iz Svete-
ga pisma za velikonočno izpraševanje.
Srečal je gospoda župnika in se pohvali-
lil, da zna tudi on Sveto pismo. Gospod
župnik ga je vprašal: »Franček, kaj so
delali Izraelci, ko so prišli iz Rdečega
morja?« — Franček: »To je lahko vpra-
šanje in še lažji odgovor: Sušili so se!«

Na trgu. Gospa stopi k ženi z gobami
in ji reče: »Kupila bi gobe, toda ne za-
nesem se prav, da ne bi imeli vmes tudi
strupenih!« — Prodajalka: »Nikar se
bati, gospa! Pretekli teden sem jih sku-
hala svojemu možu, samo dva dni je le-
žal, potem pa je bilo boljše.«

Vesela vest. Hčerka: »Mama, omožim
se!« — Mati vžhičena: »Beži no, pazi, ne
prenagli se!« — Hčerka: »O nikakor, ne

Dr. O. I.:

Črni križ pri Hrastovcu.

Zgodovinska povest.

Vest o nenadni smrti graščakinje se je raz-
nesla kmalu po celi okolici. Ljudje niso pozabili,
kako je nastopala proti Agati, glede katere so
bili prepričani vsi, da je bila nedolžna. Zato so
nastale kmalu različne govorice, ki so se pa uje-
male vse v tem, da je prišla Agata iz onega sveta,
da kliče graščakinjo na odgovor.

Pravica se je izkazala, rekli so podložniki,
krivica le kratko traja in se kaznuje sama na
sebi.

Ivan Friderik Herberstein je postal po smrti
svoje matere neomejen lastnik hrastovške gra-
ščine in po tedanjih določilih tudi gradiča Štra-
lek. Valed žalostne usode njegove Agate in ne-
nadne, zagonetne smrti njegove matere mu ni
bilo več obstanka v Hrastovcu. Bival je itak od
tega časa, ko je govoril zadnjikrat z materjo, v
Zgornjem Hrastovcu, ker v Hrastovcu samem ga
je spominjalo vse na trpljenje, ki ga je prestala
Agata.

Tudi župnika Morenusa ni bilo več v Šent

35

Lenartu. In krivi so bili njegovi podložniki, ki so
ravnali na povelje graščakinje. Pisal je pismo
admontskemu opatu Janezu, da naj vpostavi zo-
pet župnika Morenusa za župnika v Šent Lenartu,
a prošnji se ni ugodilo. In vendar je Morenus
ravno zaradi njega trpel preganjanje.

Dogovoril se je z bratrancom Gunterjem baro-
nom Herberstein zaradi prevzetja graščine ter
vseh posestev v tem okraju.

Bil je lep pomladanski dan. Nebo je bilo
jasno in solnce je prijetno ogrevalo naravo, ki se
je odela z zelenim plaščem, okrašenim s pestrimi
cvetkami. V zelenem bukovju nad Hrastovcem
je udarjala kukavica svoj veseli »kuku!«, da je
odmevalo daleč po temnem smrekovem gozdu,
ki se razprostira po senčnati vdolbini. In drobni
ptički, kako so žvrgoleli po temnem logu, eden
je hotel prekositi drugega, da se ti je moralo
srce širiti od te miline, ki ti jo je nudil ta pomla-
danski dan.

Po dvorišču so letali uslužbenci sem ter tja,
vsi so bili resni, ni bilo slišati nobenega govori-
čenja in smeha. Neka žalost je navdajala vse.

A v gradu Hrastovec ta dan niso nič čutili od
lepote, ki jo je kazala narava.

Zdajci se pokaže na stopnicah Ivan Friderik

NA POLJANI — najboljša Meškova povest je
zopet na razpologo. Vsakdo
naj jo še lo tino prebere i Slane Din 25, vezana Din 38. Naroča
se v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.